

ANNA PABICH
Centrum Doradztwa i Edukacji w Rolnictwie
w Poznaniu

ZATRUDNIENIE W OŚRODKACH DORADZTWA ROLNICZEGO

Stan zatrudnienia ogółem w Ośrodkach Doradztwa Rolniczego, od reorganizacji w 1991 roku, wykazuje nieznaczne zróżnicowanie (tab. 1). Mniej więcej stały poziom zatrudnienia utrzymuje się w grupie kadry kierowniczej i doradczej. Dane zebrane w czerwcu br. w Centrum Doradztwa i Edukacji w Rolnictwie potwierdzają istniejący układ.

Poniżej przedstawiamy informacje dotyczące zatrudnienia, sporządzone na podstawie danych ze wszystkich ODR.

1. Zatrudnienie ogółem

W czerwcu br. Ośrodki Doradztwa Rolniczego zatrudniały ogółem ponad 5600 osób.

Tabela 1

Zatrudnienie w ODR
(liczba osób)

Rok	Ogółem	w tym: kadra kierownicza i doradcza
1992	5846	4597
1996	5700	4700
1998	5630	4620

Źródło: Ankiety CDiEwR Poznań.

Ogół zatrudnionych 5630 osób stanowią:

- kadra kierownicza 530 osób
- specjaliści zakładowi 990 osób
- doradcy terenowi 3100 osób
- pozostali 1010 osób

W skład kadry kierowniczej zaliczono również kierowników rejonów. Razem ze specjalistami zakładowymi i doradcami terenowymi stanowią oni 82% zatrudnionych ogółem (4620 osób).

Liczba zatrudnionych ogółem w poszczególnych ODR jest dość zróżnicowana i wynosi od 66 do 211 osób.

W przyjętych przedziałach liczbowych zatrudnienia mieści się:

do 80 osób	- 5 ODR
81 do 100 osób	- 13 ODR
101 do 120 osób	- 13 ODR
121 do 140 osób	- 12 ODR
141 do 160 osób	- 2 ODR
161 i więcej osób	- 4 ODR

Statystyczny ODR zatrudnia średnio 115 osób. Ten przedział zatrudnienia reprezentuje 13 ODR, pozostałe (36 ODR) w połowie zatrudniają do 100 osób lub powyżej 120.

2. Płeć

Wśród kadry kierowniczej i doradczej większość zatrudnionych stanowią kobiety (tab. 2).

Tabela 2

Kadra kierownicza i doradcza ODR wg płci

Płeć	Liczba osób	%
kobiety	2500	54
mężczyźni	2120	46
Ogółem	4620	100

Mimo, iż średnio większość zatrudnionych stanowią kobiety, w 14 ODR występuje przewaga mężczyzn.

3. Wykształcenie

Kadra kierownicza i doradcza ODR w większości posiada wykształcenie wyższe (tab. 3).

Tabela 3

Kadra kierownicza i doradcza ODR wg wykształcenia

Wykształcenie	Liczba osób	%
wyższe	3125	68
średnie	1495	32
Ogółem	4620	100

Ponad 80% kadry kierowniczej i doradczej z wyższym wykształceniem zatrudnia 6 ODR, w tym w jednym z nich stanowią oni 94%.

Przewaga zatrudnionych ze średnim wykształceniem występuje w 3 Ośrodkach.

Wykształcenie kadry doradczej wykazuje nieco zróżnicowania w zależności od płci (tab. 4).

Tabela 4

Wykształcenie a płeć kadry kierowniczej i doradczej
(liczba osób)

Wykształcenie	Płeć		Ogółem
	kobiety	mężczyźni	
wyższe	1555	1570	3125
średnie	945	5501	1495

W przedziale osób z wyższym wykształceniem zarówno kobiety jak i mężczyźni stanowią połowę kadr. W grupie osób z wykształceniem średnim, większość (63%) stanowią kobiety, głównie na stanowisku doradców terenowych ds. wgd. (tab. 5).

4. Specjalności

Największą grupę zatrudnionych w ODR, ponad 4000 osób, stanowi kadra doradcza, czyli specjaliści zakładowi i doradcy terenowi. W strukturach organizacyjnych ODR funkcjonują oni w określonych specjalnościach (tab. 5). Podział ten dotyczy głównie specjalistów zakładowych i w coraz większym stopniu doradców terenowych. Zmniejsza się liczba doradców ogólnorolnych i wgd na rzecz węższych specjalności, np.: ekonomiki rolnictwa, marketingu, produkcji roślinnej, produkcji zwierzęcej.

Na stałym poziomie zatrudnienia utrzymuje się liczba doradców o specjalności: produkcja roślinna, produkcja zwierzęca, ogrodnictwo, mechanizacja rolnictwa i budownictwo wiejskie, metodyka i organizacja doradztwa.

Niezmiennie od lat najliczniejszą grupę wg specjalności, prawie 60% ogółu kadry doradczej, stanowią doradcy ds. ogólnorolnych oraz wiejskiego gospodarstwa domowego działający w terenie.

Wymienione w tabeli nazwy specjalności, w wielu Ośrodkach występują łącznie w jednym stanowisku pracy np.:

- ekonomika rolnictwa z rachunkowością rolniczą,
- marketing z przedsiębiorczością lub ekonomiką lub planowaniem lub rachunkowością,
- produkcja roślinna i zwierzęca z marketingiem,
- metodyka i organizacja doradztwa ze szkoleniami,
- szkolenie i wydawnictwa z informacją.

Czynnikiem, który nieco różni specjalistów zakładowych od doradców terenowych jest wykształcenie. Ponad 90% specjalistów zakładowych posiada wykształcenie wyższe, natomiast wśród doradców terenowych tylko 60%.

Najwięcej osób ze średnim wykształceniem znajduje się w grupie doradców ds. wiejskiego gospodarstwa domowego.

Tabela 5

Specjaliści i doradcy ODR wg specjalności
(liczba osób)

Specjalności	Specjaliści zakładowi (z)		Doradcy terenowi (t)		Specjaliści i doradcy		Ogółem
	Wykształcenie				w tym:		
	wyższe	średnie	wyższe	średnie	z	t	
1. ogólnorolna	18	-	1071	746	18	1817	1835
2. wiejskie gospodarstwo domowe	55	10	170	370	65	540	605
3. ekonomika rolnictwa	122	8	187	28	130	215	345
4. rachunkowość rolnicza	38	4	37	7	42	44	86
5. marketing	37	3	35	2	40	37	77
6. produkcja roślinna	113	5	116	32	118	148	266
7. produkcja zwierzęca	108	2	125	21	110	146	256
8. ogrodnictwo (w tym pszczelnictwo)	58	7	47	2	65	49	114
9. ekologia, ochrona środowiska	33	3	15	4	36	19	55
10. przedsiębiorczość	37	-	18	3	37	21	58
11. przekształcenia w rolnictwie	14	-	5	-	14	5	19
12. mechanizacja rolnictwa, bud. wiejskie	48	6	2	2	54	4	58
13. metodyka, organizacja doradztwa	40	4	15	9	44	24	68
14. szkolenia	48	6	12	-	54	12	66
15. wydawnictwa	54	14	1	3	68	4	72
16. informacja	40	7	5	1	47	6	53
17. informatyka	7	2	-	-	9	-	9
18. doświadczalnictwo	9	-	5	2	9	7	16
19. laboratorium	16	3	-	-	19	-	19
20. pozostali	9	2	1	1	11	2	13
Ogółem	904	86	1867	1233	990	3100	4090
	990		3100				

5. Zmiany w zatrudnieniu

W latach 1996/97 z pracy w ODR odeszło 815 osób, w tym 433 osoby z wykształceniem wyższym (tab. 6).

Tabela 6

Zmiany w zatrudnieniu
(liczba osób)

Główne powody	Lata		Ogółem
	1996	1997	
przejście na emeryturę (rentę)	99	190	289
zwolnienie z pracy	13	37	50
z własnej inicjatywy	178	145	323
inne powody (wygaśnięcie umowy na czas określony, urlop wychowawczy, zgon)	80	73	153
Ogółem	370	445	815

Głównym powodem odejścia z pracy w ODR jest własna inicjatywa, związana prawdopodobnie z chęcią podjęcia lepiej płatnej pracy, bliższej zlokalizowanej itp.